

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู
ในโรงเรียนสหวิทยาเขตภาคีนพวัฒน์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2*
CREATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS ACCORDING
TO THE PERCEPTION OF TEACHERS IN THE PHAKHI NOPPHAWAT
INTER- CAMPUS SCHOOL, OFFICE OF THE SECONDARY EDUCATION
SERVICE AREA, BANGKOK AREA 2

พัชรา ธรรมกุล¹ และ ชุณวัฒน์ ปુંบางกระดี²

Pachara Thammakul¹ and Shunnawat Pungbangkradee²

¹⁻²วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

¹⁻²College of Management University of Phayao, Thailand

Corresponding Author's Email: shunnawat.pu@up.ac.th

วันที่รับบทความ : 9 มีนาคม 2569; วันแก้ไขบทความ 16 มีนาคม 2569; วันตอบรับบทความ : 18 มีนาคม 2569

Received 9 March 2026; Revised 16 March 2026; Accepted 18 March 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตภาคีนพวัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตภาคีนพวัฒน์ สังกัดสำนักงาน

Citation:

* พัชรา ธรรมกุล และ ชุณวัฒน์ ปુંบางกระดี. (2569). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตภาคีนพวัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2.

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(2), 1090-1104.

Pachara Thammakul and Shunnawat Pungbangkradee. (2026). Creative Leadership Of School Administrators According To The Perception Of Teachers In The Phakhi Nopphawat Inter- Campus School, Office Of The Secondary Education Service Area, Bangkok Area 2.

Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(2), 1090-1104.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างคือครูผู้สอนจำนวน 260 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบง่ายโดยจัดสัดส่วน (Proportional Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ One-way ANOVA

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = .556) โดยด้านแรงบันดาลใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = .532) รองลงมาคือด้านจินตนาการ ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .545) และด้านการนำการเปลี่ยนแปลง ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .559) สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารมีความสามารถโดดเด่นในการสร้างแรงจูงใจภายในให้แก่บุคลากร คิดนอกกรอบ และนำพาองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีการรับรู้สูงกว่าครูวุฒิปริญญาตรี และครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากมีการรับรู้สูงกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, ผู้บริหารสถานศึกษา, การบริหารการศึกษา

Abstract

The purposes of this research were 1) to examine the level of creative leadership of school administrators as perceived by teachers in the Phakhi Nopphawat Inter-Campus Schools under the Office of the Secondary Education Service Area, Bangkok Area 2; and 2) to compare creative leadership of school administrators as perceived by teachers, classified by school size, educational level, and work experience. This study employed a quantitative research design. The sample consisted of 260 teachers selected through proportional random sampling. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.98. The data were analyzed using mean, standard deviation, t-test, and One-way ANOVA.

The findings revealed that: 1) the overall level of creative leadership of school administrators was at a high level ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = .556). Among the dimensions, inspiration had the highest mean score ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = .532), followed by imagination ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .545) and change leadership ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .559). This indicates that school administrators demonstrated strong abilities in motivating personnel, thinking innovatively, and leading organizational change creatively. 2) The comparison results showed statistically significant differences at the .05 and .01 levels. Large and extra-large schools reported higher mean scores than small and medium-sized schools. Teachers holding higher than a bachelor's degree perceived creative leadership at a higher level than those with a bachelor's degree. In addition, teachers with longer work experience reported higher perceptions than those with less experience.

Keywords: Creative Leadership, School Administrators, Educational Administration

บทนำ

ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วภายใต้บริบทของสังคมดิจิทัล ระบบการศึกษาของประเทศไทยจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ทั้งด้านการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาจึงต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษามุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ขณะที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คุณธรรม และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมโลกยุคใหม่ ซึ่งการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพ

บริบทของการบริหารสถานศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำที่สามารถส่งเสริมความคิด

สร้างสรรค์ การสร้างนวัตกรรม และการทำงานร่วมกันของบุคลากร แนวคิด ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Creative Leadership) จึงได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง เนื่องจากเป็นภาวะผู้นำที่เน้นการสร้างแนวคิดใหม่ การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม และการพัฒนาองค์กรให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2558) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นแนวคิดที่ช่วยขยายกรอบการมองปัญหาและส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาอย่างลึกซึ้ง ขณะที่ Ash และ Persall (2000) เห็นว่าการสร้างภาวะผู้นำในโรงเรียนไม่ควรจำกัดอยู่เฉพาะผู้บริหารเท่านั้น แต่ควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทุกระดับมีบทบาทในการเป็นผู้นำร่วมกันเพื่อพัฒนาองค์กรการศึกษา

อย่างไรก็ตาม ในบริบทของโรงเรียนสหวิทยาเขตภาคินพวัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนจำนวน 9 โรงเรียน และมีครูรวมทั้งสิ้น 830 คน ยังมีความจำเป็นต้องศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู เนื่องจากบริบทของโรงเรียนในสหวิทยาเขตมีความหลากหลายทั้งด้านขนาดโรงเรียน ทรัพยากร และสภาพแวดล้อมในการบริหารจัดการ การขาดข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร อาจทำให้การกำหนดแนวทางพัฒนาองค์กรหรือการส่งเสริมศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงขององค์กร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตภาคินพวัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา ส่งเสริมศักยภาพผู้บริหาร และยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตภาคินพวัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตภาคินพวัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตาม ขนาดของสถานศึกษา ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตภาคินพวัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 อยู่ในระดับสูง

2. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน สหวิทยาเขตภาคินพวัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตาม ขนาดของสถานศึกษา ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร ผู้นำที่มีความสามารถจะสร้างความศรัทธา ความไว้วางใจ และแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งผลให้เกิดความร่วมมือและการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จ (สมชาย เทพแสง, 2560) ทฤษฎีภาวะผู้นำได้พัฒนาจากการเน้นคุณลักษณะของผู้นำสู่การมองพฤติกรรม การปรับตามสถานการณ์ และการสร้างแรงบันดาลใจในการเปลี่ยนแปลง Burns (1978) และ Bass (1985) ได้พัฒนาทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ซึ่งเน้นการสร้างแรงบันดาลใจ การพัฒนาศักยภาพ และการผลักดันการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก

2. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Creative Leadership) เป็นแนวคิดที่เน้นการใช้ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมในการนำองค์กร Chemin (2001) อธิบายว่าเป็นความสามารถในการมองเห็นโอกาส สร้างวิสัยทัศน์ใหม่ และสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ร่วมงานกล้าคิดนอกกรอบ Stoll และ Temperley (2009) เสนอว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นการตอบสนองเชิงจินตนาการต่อโลกอนาคตที่ต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์อย่างรอบคอบและลึกซึ้ง Ash และ Persall (2000) ชี้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในสถานศึกษาไม่จำกัดเฉพาะผู้บริหาร แต่ครูและบุคลากรทุกระดับสามารถมีบทบาทผู้นำได้ โดยผู้บริหารควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาภาวะผู้นำของทุกคน

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิด 9 องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ ความสามารถในการมองเห็นอนาคตและกำหนดทิศทางการพัฒนา 2) ความยืดหยุ่น ความสามารถในการปรับตัวและเปลี่ยนแนวทางเมื่อเผชิญสถานการณ์ใหม่ 3) จินตนาการ ความสามารถในการคิดนอกกรอบและมองเห็นโอกาสใหม่ 4) แรงบันดาลใจ ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจและพลังใจให้แก่ผู้ร่วมงาน 5) การนำการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการริเริ่มและขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ 6) ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการสร้างแนวคิดใหม่และแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่แปลกใหม่ 7) ความน่าเชื่อถือไว้วางใจ การสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจจากผู้ร่วมงาน 8) ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและหาทางออกที่เหมาะสม และ 9) การทำงานเป็นทีม ความสามารถในการสร้างและพัฒนาทีมงานที่มีประสิทธิภาพ (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2558; Parker & Begnaud, 2004; Puccio et al., 2011)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศไทย กฤษพล อัมระนันท์ (2559) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอแม่वंก จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในระดับมาก โดยด้านแรงบันดาลใจและด้านความคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ธนภฤต กุลพินิจ (2563) ศึกษาผลของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีผลทางบวกต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปาณิสรา อะทะโน (2564) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สพม. เลย-หนองบัวลำภู พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบความแตกต่างตามขนาดสถานศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

งานวิจัยต่างประเทศ Leithwood และ Sun (2018) ศึกษาภาวะผู้นำสำหรับโรงเรียน ในศตวรรษที่ 21 พบว่าผู้นำที่ประสบความสำเร็จมักมีลักษณะเชิงสร้างสรรค์ สามารถสร้าง วัฒนธรรมการเรียนรู้และส่งเสริมนวัตกรรม Harris และ Jones (2018) ศึกษาภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ในโรงเรียน พบว่าการพัฒนาขีดความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญ ต่อความสำเร็จของสถานศึกษา Ng (2021) ศึกษาภาวะผู้นำแบบซับซ้อนและการปฏิรูป การศึกษา พบว่าการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในโรงเรียนต้องอาศัยภาวะผู้นำที่สามารถ จัดการกับความซับซ้อนและความไม่แน่นอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในสหวิทยาเขต ภาคินพวัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตภาคินพวัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตาม ขนาดของสถานศึกษา ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน โดยมี รายละเอียดการดำเนินงานดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสหวิทยาเขตภาคินพวัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในปีการศึกษา 2568 จำนวน 9 โรงเรียน โดยมีจำนวนครูรวมทั้งสิ้น 830 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสหวิทยาเขตภาคินพวัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในปีการศึกษา 2568 จำนวน 260 คน ซึ่ง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie และ Morgan (1970) ที่ระดับความ เชื่อมั่น .05 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธี สุ่มแบบง่ายโดยจัดสัดส่วน (Proportionate Simple Random Sampling) โดยแบ่งประชากรตามขนาดของโรงเรียน (ขนาดเล็ก ขนาด กลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในสหวิทยาเขตภาคินพวัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามวิธีคิดของลิเคิร์ต (Likert's, 1976) จำนวน 75 ข้อ ทั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และทดสอบความเชื่อมั่น (Try Out) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคพบว่ามีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.70 ขึ้นไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 และผู้อำนวยการสถานศึกษาในสหวิทยาเขตภาคินพวัฒน์ จำนวน 9 โรงเรียน จากนั้นจึงเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบวัดผ่านระบบออนไลน์ (Google Form)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) จากนั้นจึงวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตภาคินพวัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยพิจารณาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จำนวน 9 ด้าน ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ การมีความยืดหยุ่น การมีจินตนาการ แรงบันดาลใจ การนำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์ ความน่าเชื่อถือไว้วางใจ ความสามารถในการแก้ปัญหา และการทำงานเป็นทีม โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของครู นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบภาวะ

ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษาของครู โดยใช้ การทดสอบค่าทีแบบอิสระ (Independent t-test) และเปรียบเทียบตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) หรือการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ทั้งนี้ เมื่อพบว่าค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงดำเนินการ เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ่ (Scheffe' Method) โดยกำหนดระดับ นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนโรงเรียนในสหวิทยาเขตภาคินพัฒนา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 9 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.77 อายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.00 วุฒิปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 78.46 ประสบการณ์ 3-9 ปี คิดเป็นร้อยละ 83.85 ปฏิบัติงานใน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ คิดเป็นร้อยละ 50.77 ผลการวิจัยสามารถจำแนกตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสหวิทยาเขตภาคินพัฒนาในภาพรวม

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา		n=260			
ตามการรับรู้ของครู		\bar{x}	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.43	.563	มาก	7
2	ด้านความยืดหยุ่น	4.43	.558	มาก	6
3	ด้านจินตนาการ	4.45	.545	มาก	2
4	ด้านแรงบันดาลใจ	4.46	.532	มาก	1
5	ด้านการนำการเปลี่ยนแปลง	4.45	.559	มาก	3
6	ด้านความคิดสร้างสรรค์	4.42	.576	มาก	8
7	ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจ	4.42	.584	มาก	9
8	ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา	4.44	.563	มาก	5
9	ด้านการทำงานเป็นทีม	4.44	.546	มาก	4
รวมเฉลี่ย		4.44	.556	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = .556) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านแรงบันดาลใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = .532) รองลงมาคือด้านจินตนาการ ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .545) ด้านการนำการเปลี่ยนแปลง ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .559) ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = .546) และด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = .584) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	n	\bar{x}	S.D.	F
สถานศึกษาขนาดเล็ก	11	4.12	0.68	3.82*
สถานศึกษาขนาดกลาง	24	4.28	0.61	
สถานศึกษาขนาดใหญ่	93	4.47	0.52	
สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	132	4.51	0.49	

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จำแนกตามขนาดสถานศึกษามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.49) รองลงมาคือขนาดใหญ่ ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.52) ขนาดกลาง ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.61) และขนาดเล็ก ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.68) ตามลำดับ ผลการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี Scheffe พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนขนาดใหญ่มีทรัพยากรและโอกาสในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มากกว่า

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตัวแปร	n	\bar{x}	S.D.	t / F
ระดับการศึกษา				
ปริญญาตรี	204	4.38	0.57	4.12**
สูงกว่าปริญญาตรี	56	4.62	0.48	
ประสบการณ์การทำงาน				
ต่ำกว่า 3 ปี	24	4.22	0.64	5.28**
3-9 ปี	218	4.41	0.55	
10 ปีขึ้นไป	18	4.68	0.42	

** $p < .01$

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จำแนกตามระดับการศึกษามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 4.12$) โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.48) เมื่อเทียบกับครูวุฒิปริญญาตรี ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.57) แสดงให้เห็นว่าครูที่มีการศึกษาสูงกว่ามีความรู้และความเข้าใจในภาวะผู้นำมากกว่า สามารถสังเกตและประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำได้ละเอียดยิ่งขึ้นเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 5.28$) โดยครูที่มีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.68$, S.D. = 0.42) รองลงมาคือประสบการณ์ 3 - 9 ปี ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.55) และน้อยกว่า 3 ปี ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.64) ตามลำดับ ผลการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี Scheffe พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไปมีการรับรู้สูงกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นว่าประสบการณ์การทำงานมีผลต่อการรับรู้และความเข้าใจในภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในสหวิทยาเขตภาคินพวัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1) ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตภาคินพวัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในสหวิทยาเขตภาคินพวัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.44$) สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษพล อัมระนันท์ (2559) และเสาวนีย์ เกียรติพิรศักดิ์ดา (2564) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของกรุงเทพมหานครมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษาที่หลากหลาย ส่งผลให้สามารถพัฒนาการบริหารงานอย่างสร้างสรรค์ได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Harris และ Jones (2018) ที่ระบุว่าผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนและการปรับตัวขององค์กร การศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านแรงบันดาลใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านจินตนาการและด้านการนำการเปลี่ยนแปลง สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสามารถสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมแนวคิดใหม่ และขับเคลื่อนการพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Chernin (2001) และ Basadur (2008) ที่เสนอว่าแรงบันดาลใจและความคิดสร้างสรรค์เป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ขณะที่ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แม้จะยังอยู่ในระดับมาก แต่ยังเป็นประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Yukl (2006) และ Bass (1985) ที่ระบุว่าความน่าเชื่อถือเป็นพื้นฐานสำคัญของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตภาคินพวัฒน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตาม ขนาดของสถานศึกษา ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า

โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ซึ่งอาจเนื่องมาจากโรงเรียนขนาดใหญ่มีทรัพยากร โครงสร้างการบริหาร และโอกาสในการพัฒนานวัตกรรมที่มากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ Leithwood และ Sun (2018) และ Day, Gu และ Sammons (2016) ที่พบว่าบริบทของ สถานศึกษาและทรัพยากรองค์กร มีผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร นอกจากนี้ ครูที่มี วุฒิการศึกษาสูงและมีประสบการณ์มาก มีการรับรู้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าครูกลุ่มอื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Yukl (2006) ที่เสนอว่าระดับการศึกษาและประสบการณ์ส่งผลต่อ การรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhu และคณะ (2019) ที่พบว่าบริบทขององค์กรและลักษณะของบุคลากรมีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาวะ ผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ดังนั้น การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาควรคำนึงถึงบริบท ของสถานศึกษาและการสนับสนุนทรัพยากรอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลาง เพื่อให้สามารถพัฒนาองค์กรและยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตภาคพื้นทวีปมีการแสดง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านแรงบันดาลใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านจินตนาการและด้านการนำการเปลี่ยนแปลง สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหาร มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ คิดนอกกรอบ และขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงใน สถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์นี้มีความแตกต่างตามขนาด สถานศึกษา ระดับการศึกษา และประสบการณ์ของครู โดยโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่ พิเศษมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีการรับรู้สูงกว่าครูวุฒิปริญญาตรี และครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากมีการรับรู้สูงกว่าครู ที่มีประสบการณ์น้อย ซึ่งสะท้อนบทบาทของบริบทองค์การและลักษณะของบุคลากรในการ รับรู้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ต้อง คำนึงถึงบริบทของสถานศึกษาและความพร้อมของบุคลากรด้วย

1. ข้อเสนอแนะในการนำ ผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจ โดยส่งเสริม ความโปร่งใสในการบริหารงาน เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ

สร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อความไว้วางใจในองค์กร 1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดโครงการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เช่น การอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการนิเทศติดตาม 1.3 ควรสนับสนุนทรัพยากรและโอกาสในการพัฒนาผู้บริหารของโรงเรียนทุกขนาดอย่างเท่าเทียม เพื่อส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในสถานศึกษา 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 2.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในเชิงลึก 2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับตัวแปรอื่น เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความพึงพอใจในการทำงานของครู หรือบรรยากาศองค์การ 2.3 ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังเขตพื้นที่การศึกษาอื่น เพื่อเปรียบเทียบบริบทและพัฒนาความรู้ด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในระดับที่กว้างขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎพล อัมระนันท์. (2559). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน อำเภอแม่वंงก์ จังหวัดนครสวรรค์. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 3(1), 45–58.
- ธนภุต กุลพิณิจ. (2563). ผลของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ. *วารสารการบริหารการศึกษาและการพัฒนาโรงเรียน*, 5(1), 102–115.
- ธีระ รุญเจริญ. (2557). การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 3(2), 15–28.
- ปานิสรา อะทะโน. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพม. เลย-หนองบัวลำภู. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 6(3), 33–47.
- ไพฑูริย์ สิ้นลารัตน์. (2558). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์การศึกษา.
- เสาวนีย์ เกียรติพรศักดิ์ตา. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารจัดการสถานศึกษา. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 6(2), 50–64.
- Ash, R., & Persall, J. (2000). The principal as creative leader: Strategies for fostering innovation in schools. *Educational Leadership*, 57(2), 48–52.
- Basadur, M. (2008). Leading others to think innovatively together: Creative leadership. *The Leadership Quarterly*, 19(2), 103–121.

- Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. New York, NY: Free Press.
- Beghetto, R. A. (2019). Structured uncertainty: How leaders foster creative learning environments. *Journal of Educational Change*, 20(3), 341–360.
- Chernin, P. (2001). Creative leadership: The strength of ideas, the power of the imagination. *Vital Speeches of the Day*, 68(8), 245-248.
- Day, C., Gu, Q., & Sammons, P. (2016). The impact of leadership on student outcomes. *Educational Administration Quarterly*, 52(2), 221–258.
- Harris, A., & Jones, M. (2018). Creative leadership in schools: Developing the capacity for innovation. *School Leadership & Management*, 38(3), 225–241.
- Kotter, J. P. (1996). *Leading change*. Boston, MA: Harvard Business School Press.
- Leithwood, K., & Sun, J. (2018). Leadership for 21st century schools. *Educational Management Administration & Leadership*, 46(3), 380–402.
- Yukl, G. (2006). *Leadership in organizations*. (6th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Zhu, W., Wang, W., Cai, Z., & Engels, N. (2019). Teacher leadership and school development. *Educational Management Administration & Leadership*, 47(5), 789–805.